

Příloha č. 3 Školního řádu

Strategie prevence a řešení sociálně patologických jevů

dlouhodobý plán září 2025 - 2030

Strategie prevence vychází z těchto dokumentů:

- zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání v aktuálním platném znění
- zákon č. 379/2005 Sb., o opatřeních k ochraně před škodami působenými tabákovými výrobky, alkoholem a jinými návykovými látkami v aktuálním platném znění
- Vyhláška č. 72/2005 o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních, ve znění pozdějších předpisů (vyhláška č. 197/2016 Sb., vyhláška 248/2019 Sb. a vyhláška č. 607/2020 Sb.)
- Metodické doporučení k primární prevenci rizikového chování u dětí a mládeže (Dokument MŠMT č.j.: 21291/2010-28)
- Metodický pokyn ministryně školství, mládeže a tělovýchovy k prevenci a řešení šikany ve školách a školských zařízeních (č.j. MSMT-21149/2016)
- Národní strategie primární prevence rizikového chování dětí a mládeže na období 2019 – 2027

Hlavním záměrem preventivní strategie školy je snížit míru rizikového chování u žáků a minimalizovat jeho vznik, a to formou pozitivního vlivu na změnu postojů a chování žáků s cílem podpořit relevantní sociální dovednosti a znalosti potřebné pro život. Z pohledu primární prevence rizikového chování u žáků směřuje program školy k předcházení a minimalizaci zejména agrese, šikany, kyberšikany a dalších rizikových forem komunikace prostřednictvím multimédií, krizových situací spojených s násilím, záškoláctví a závislostního chování.

V rámci preventivní strategie probíhá specifická primární prevence, tj. aktivity a programy, které jsou specificky zaměřeny na předcházení a omezování výskytu jednotlivých forem rizikového chování u žáků. Jedná se zejména o všeobecnou primární prevenci zaměřenou na běžnou populaci dětí a mládeže bez rozdělování na méně či více rizikové skupiny a selektivní primární prevenci se zaměřením na žáky, u nichž lze předpokládat zvýšený výskyt rizikového chování. Nespecifická primární prevence zahrnuje veškeré aktivity podporující zdravý životní styl a osvojování pozitivního sociálního chování prostřednictvím smysluplného využívání volného času.

Vymezení sociálně patologických jevů



Prioritou je předcházení zejména následujícím rizikovým jevům:

- záškoláctví, školní šikanování a kyberšikana
- rizikové chování v dopravě
- krádeže
- vandalismus
- extremismus, rasismus, xenofobie a antisemitismus, homofobie
- užívání návykových látek (tabák, alkohol, omamné a psychotropní látky)
- onemocnění HIV/AIDS
- poruchy příjmu potravy
- netolismus (virtuální drogy)
- patologické hráčství (gambling)

Cíle strategie prevence sociálně patologických jevů:

- rozvíjení přátelských vztahů a pozitivního klimatu školy
- vytváření bezpečného prostředí školy
- rozvíjení zdravého životního stylu a posilování odolnosti vůči stresu
- rozvíjení schopností činit rozhodnutí a nést odpovědnost
- průběžné sledování situace ve škole z hlediska výskytu rizikového chování
- uplatňování různých forem a metod umožňujících prevenci rizikového chování
- realizace preventivních aktivit a programů
- vytváření schopnosti rozpoznávat rizikové jevy a zaujímat k nim zodpovědný přístup
- vytváření schopnosti zaujmutí odmítavého postoje k užívání návykových látek
- vzdělávání v oblasti zdravého životního stylu
- spolupráce s rodiči v oblasti zdravého životního stylu a prevence
- vytváření podmínek pro aktivní a smysluplné využití volného času
- podpora vzdělávání žáků
- systémové vzdělávání školního metodika a dalších pedagogických pracovníků v oblasti prevence – kaskádové informování (metodik předává informace ze školení)
- poskytování poradenských služeb na škole

Odpovědnost za realizaci strategie primární prevence

Ředitel školy, který je přímo odpovědný za prevenci a řešení zjištěných projevů rizikových forem chování u žáků. Ředitel školy vytváří podmínky pro předcházení výskytu rizikového chování u žáků školy zejména:

- a) zabezpečením poskytování poradenských služeb ve škole se zaměřením na primární prevenci rizikového chování, koordinací tvorby, kontrolou realizace a pravidelným vyhodnocováním Preventivního programu školy,
- b) řešením aktuálních problémů souvisejících s výskytem rizikového chování ve škole a popisem kontrolních a sankčních opatření v oblasti rizikového chování ve škole ve školním řádu,
- c) jmenováním školního metodika prevence a podporou jeho dalšího vzdělávání v oblasti specifické primární prevence,
- d) podporou týmové spolupráce školního metodika prevence, výchovného poradce, třídních učitelů a dalších pedagogických pracovníků školy při přípravě, realizaci a vyhodnocení Preventivního programu školy,
- e) spoluprací s metodikou prevence v PPP a s krajským školským koordinátorem prevence.

Školní metodik prevence – Standardní činnosti školního metodika prevence jsou vymezeny v Příloze č. 3/II Vyhlášky č. 72/2005 Sb., o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních. Mezi standardní činnosti školního metodika prevence patří metodické, koordinační, informační a poradenské činnosti.

Výchovný poradce je koordinátorem poradenských služeb ve škole a jeho standardní činnosti jsou uvedeny v Příloze č. 3/I Vyhlášky č. 72/2005 Sb., o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních.

Třídní učitel:

- a) spolupracuje se školním metodikem prevence v oblasti monitorování a zachycování rizikových forem chování u žáků, podílí se na diagnostice vztahů ve třídě,
- b) motivuje k vytvoření vnitřních pravidel třídy, která jsou v souladu se školním řádem, a dbá na jejich důsledné dodržování, podporuje rozvoj pozitivních sociálních interakcí mezi žáky třídy,
- c) zprostředkovává komunikaci s ostatními členy pedagogického sboru a je garantem spolupráce školy se zákonnými zástupci žáků,
- d) získává a udržuje si přehled o osobnostních zvláštěnostech žáků třídy a o jejich rodinném zázemí.

Pedagogičtí pracovníci: V případě výskytu rizikového chování u žáků se učitelé spolupodílejí na hledání možných příčin a odpovídajících způsobů řešení jednotlivých forem rizikového chování u žáků.

Provádění primární prevence

Primární prevence ve škole probíhá jednak v rámci výuky konkrétních předmětů, jednak mimo základní výuku, a to například formou besed a přednášek, intervenčních programů pro třídy, kde se rizikové chování již projevilo, třídnických hodin a akcí tříd zaměřených na budování zdravých třídních kolektivů, individuálních výchovných pohovorů školního metodika prevence, výchovného poradce, třídních učitelů se žáky, u kterých se vyskytují problémy s chováním.

Klíčové vyučovací oblasti

- oblast přírodovědná (např. biologie člověka, fyziologie, biologické účinky drog, chemické aspekty drog atd.)
- oblast zdravého životního stylu (např. výchova ke zdraví, osobní a duševní hygieně, podmínky správné výživy, volný čas apod.)
- oblast společenskovední (proces socializace jedince, užší a širší společenské prostředí, jedinec ve vzájemné interakci se sociálním prostředím apod.)
- oblast výchovy ke zdraví a občanské výchovy (postavení rodiny ve společnosti, vedení domácnosti, správná výživa, zdravý vývoj a příprava na život, formy komunikace, zvyšování sociální kompetence dětí a mládeže, subjekty participující v oblasti prevence drog atd.)
- oblast sociálně právní (právní aspekty drog, práva dítěte, význam a cíle reklamy apod.)
- oblast sociální patologie (postoj společnosti ke zneužívání drog, delikventní chování, kriminalita, xenofobie, šikanování, rasismus apod.)

Nejčastější zařazení preventivních témat v předmětech:

Rodinná výchova, občanská výchova, přírodopis, chemie, český jazyk, prvouka, přírodověda, vlastivěda, výtvarná výchova, tělesná výchova.

Spolupráce s odbornými institucemi

Naše škola v rámci primární prevence rizikového chování spolupracuje především s těmito odbornými pracovišti: OPPP Vyškov, OSPOD Vyškov, Policie ČR, nezisková organizace Podané ruce Brno, Centrum Anabell Brno, Oblastní metodik prevence PhDr. Martina Brandýsová.

Cílové skupiny

Strategie je zaměřena na všechny žáky 1. - 9. ročníku základní školy, se zvláštním přihlédnutím k dětem ze sociálně slabšího a málo podnětného rodinného prostředí, dětem s nedostatečným prospěchem a s některými typy specifických vývojových poruch chování.

U pedagogů je další vzdělávání zaměřeno na celý tým. Intenzivní vzdělávací aktivity jsou směřovány k pracovníkům, kteří zajišťují činnost školního poradenského pracoviště – výchovná poradkyně a metodik prevence.

Do systému informování jsou zapojeni všichni rodiče. Zvláštní pozornost je věnována skupinám rodičů tříd, kde se vyskytly negativní jevy.

Kompetence žáků

1. – 3. ročník

- žáci dokáží pojmenovat zdravotní rizika spojená s kouřením, pitím alkoholu, užíváním drog, zneužíváním léků
- znají jednoduché způsoby odmítání návykových látek - znají hodnotu zdraví a nevýhody špatného zdravotního stavu
- mají vědomosti jak udržovat zdraví a o zdravém životním stylu
- mají právní povědomí v oblasti rizikového chování

3. – 5. ročník

- žáci mají povědomí o zdraví jako základní lidské hodnotě
- znají činnosti, které jsou vhodné z hlediska zdraví zařadit do denního režimu, osvojují si zdravý životní styl
- mají znalosti v oblasti zdravotních a sociálních rizik návykových látek a argumenty ve prospěch zdraví
- jsou seznámeni se zákony omezující kouření, požívání alkoholu a zákony týkající se užívání a šíření drog - umí komunikovat se službami poskytující poradenskou pomoc
- umí pojmenovat základní mezilidské vztahy - umí rozpoznat projevy lidské nesnášenlivosti - vědí, na koho se obrátit v případě, že někdo ohrožuje nebo poškozuje jeho práva
- mají povědomost o tom, že každé jednání, které ohrožuje práva druhých (šikana, násilí, zastrasování aj.), je protiprávní
- - znají základní způsoby odmítání návykových látek ve styku s vrstevníky

6. – 9. ročník

- žáci znají význam harmonických mezilidských vztahů pro zdravý životní styl a zdraví
- respektují odlišné názory či zájmy lidí a odlišné způsoby jejich chování a myšlení, jsou tolerantní k menšinám

- znají a uplatňují vhodné způsoby řešení neshod se spolužáky, spory řeší nenásilným způsobem
- znají vhodné způsoby chování a komunikace v různých životních situacích
- umí spolupracovat ve skupině a přebírat zodpovědnost za společné úkoly
- znají významné dokumenty upravující lidská práva a sociálně právní ochranu dětí
- znají činnost důležitých orgánů právní ochrany občanů
- uvědomují si podstatu protiprávního jednání a právní odpovědnost za případné protiprávní činy
- umí zhodnotit vhodné a nevhodné zdravotní návyky
- umí vysvětlit své konkrétní postoje a chování z pohledu zdraví
- ví, co je podstatou zdravého životního stylu a snaží se o jeho realizaci
- znají pozitivní vliv aktivního pohybu, relaxace, duševní hygieny
- ví, že zneužívání dítěte je trestné
- umí diskutovat o rizicích zneužívání drog, orientují se v trestně právní problematice návykových látek
- ví, kde hledat odbornou pomoc, v případě potřeby ji dovedou využít
- bezpečně zvládají účelné modely chování v krizových situacích (šikanování, týrání, sexuální zneužívání apod.) a správně se rozhodují v situacích vlastního nebo cizího ohrožení
- dokáží komunikovat se specializovanými službami (linky důvěry, krizová centra)
- odmítají projevy brutality a násilí zprostředkované médii a umí o nich diskutovat

Oblast volnočasových aktivit žáků

Je nutné propagovat, udržovat, popřípadě zvyšovat činnost zájmových útvarů na škole.

Snižování absence žáků

Opakovaně působit na rodiče formou výchovných pohovorů v rámci rodičovských schůzek. Častěji předvolávat rodiče žáků s podezřelou absencí do školy.

Zamezování možné šikaně, odmítání návykových látek

Pokračovat v osvětě nejen směrem k žákům, ale i rodičům.

Případné projevy možné šikany je nutno neprodleně řešit.

Využít komunikačních kruhů, didaktických her, přednášek, besed a dalších akcí v rámci výuky, rodičovských schůzek.

Případné výchovné problémy s žáky budou individuálně řešeny schůzkou rodičů s třídním učitelem a případně s metodičkou prevence a výchovnou poradkyní.

Rodiče, zákonní zástupci

Akce školy pro rodiče a děti

V rámci školního roku jsou pořádány akce, které podporují setkávání participantů na vzdělávání dítěte. Jedná se např. o akce: setkání na zahájení školního roku, první společné třídní schůzky, Den otevřených dveří, Obecní a školní ples apod.

Průběžná informovanost rodičů

Rodiče budou vždy ihned informováni o situaci, která se bude bezprostředně týkat jejich dítěte. K tomu budou především využity individuální pohovory s rodiči.

Pedagogové

Vzdělávání pedagogů

Oblast informovanosti vyučujících, sebevzdělávání ŠMP, vzdělávání pedagogů školy

V oblasti prevence bude úkolem metodičky prevence získávat patřičné znalosti a snažit se o jejich prohlubování. Důležité informace, které mohou využít i ostatní kolegové, budou poskytovány kolegům (ústně, či emailem). O situaci v oblasti prevence budou ostatní vyučující informováni pravidelně na poradách. Školní metodická prevence úzce spolupracuje se všemi vyučujícími a výchovnou poradkyní školy.

Hodnocení

Metodik prevence zpracovává zařazování a plnění školní preventivní strategie v rámci vyhodnocení preventivního programu na konci každého školního roku. Výsledky jsou předávány řediteli školy a okresní metodice prevence při pedagogicko-psychologické poradně ve Vyškově (výkaznictví prevence).

V Drnovicích 24.11.2025

Mgr. Miroslav Zemánek

ředitel školy